

TƏCT

1. Бібліяграфічная служба - гэта

01. падсістэма бібліятэкі, якая забяспечвае бібліяграфічную дзейнасць
02. бібліяграфічны аддзел бібліятэкі
03. супрацоўнікі бібліятэкі, якія выконваюць бібліяграфічныя працэсы
04. сукупнасць структурных падраздзяленняў бібліятэкі, якія абслугоўваюць карыстальнікаў бібліятэкі
05. бібліёграфы, якія працуюць у бібліятэкі

2. Бібліяграфічная служба бібліятэкі ўключае:

01. інфармацыйныя рэсурсы, прадстаўленыя даведачнымі і бібліяграфічнымі крыніцамі
02. суб'ектаў бібліяграфічнай дзейнасці
03. арганізацыйныя формы бібліяграфічнай дзейнасці
04. матэрыяльна-тэхнічную і эканамічную базу бібліяграфічнай дзейнасці
05. фонд бібліятэкі

3. Арганізацыйна-функцыянальная служба бібліятэк залежыць ад:

01. статуса бібліятэкі
02. арганізацыйнай структуры
03. склада чытачоў
04. састава фонда
05. эканамічных рэсурсаў

4. Бібліяграфічна служба універсальних бібліотек має характер:

01. централізовані

02. децентралізовані

5. Бібліяграфічная служба ЦБС уключае:

01. бібліяграфічны аддзел ЦБ
02. аддзел абслугоўвання і інфармацыі ЦБ
03. бібліяграфічны аддзел ЦБ,
небібліяграфічныя адзелы ЦБ і бібліятэкі-
філіялы
04. бібліятэкі-філіялы
05. небібліяграфічныя аддзелы ЦБ

6. Бібліографічна служба абласной універсальнай навуковай бібліятэкі ўключае:

01. бібліографічны аддзел
02. небібліографічныя аддзелы бібліятэкі
03. аддзел краязнаўчай літаратуры
04. галіновыя аддзелы
05. бібліографічны і небібліографічныя аддзелы, якія выконваюць бібліографічныя функцыі

7. Асноўныя бібліяграфічныя функцыі бібліяграфічнага аддзела бібліятэкі:

01. вядзенне бібліяграфічных картатэк
02. вядзенне каталогаў на ўвесь фонд бібліятэкі
03. даведачна-бібліяграфічнае абслугоўванне карыстальнікаў інфармацыі
04. бібліяграфічнае інфармаванне карыстальнікаў інфармацыі
05. абслугоўванне карыстальнікаў першаснымі дакументамі

8. АДДЗЕЛ КАМПЛЕКТАВАННЯ БІБЛІЯТЭКІ ВЫКОНВАЕ НАСТУПНЫЯ БІБЛІЯГРАФІЧНЫЯ ФУНКЦЫІ:

01. камплектуе фонд бібліятэкі
02. выкарыстоўвае тэматычныя планы выпуска літаратуры
03. вядзе картатэкі (БД) камплектавання і дакамплектавання фонду бібліятэкі
04. фарміруе бібліяграфічную культуру карыстальнікаў інфармацыі
05. вядзе метадычную работу ў галіне бібліяграфічнай дзейнасці

9. АДДЗЕЛ КРАЯЗНАЎЧАЙ ЛІТАРАТУРЫ ВЫКОНВАЕ НАСТУПНЫЯ БІБЛІАГРАФІЧНЫЯ ФУНКЦЫІ:

01. вядзе краязнаўчы ДБА
02. фарміруе фонд краязнаўчай літаратуры
03. рыхтуе краязнаўчыя бібліаграфічныя дапаможнікі і БД
04. выконвае бібліаграфічныя запыты краязнаўчага зместу
05. прадстаўляе карыстальнікам першасныя дакументы краязнаўчага зместу
06. вядзе рэкламу дзейнасці краязнаўчага аддзела

Тэма 3.

ДАВЕДАЧНА-БІБЛІЯГРАФІЧНЫ АПАРАТ БІБЛІЯТЭКІ

Пытанні:

1. Азначэнне, функцыі, уласцівасці, прынцыпы і метадычныя патрабаванні да арганізацыі ДБА
2. Структура ДБА і задачы бібліятэк па яго развіцці
3. Сістэма каталогаў і картатэк бібліятэкі
4. Пошукавыя сродкі Інтэрнета

1. Азначэнне, функцыі, уласцівасці, прынцыпы і метадычныя патрабаванні да арганізацыі ДБА

Азначэнне ДБА

ДБА – гэта даведачна-пошукавы апарат, які ўключае бібліяграфічныя дапаможнікі

ГОСТ 7.0 – 99 «Информационно-библиотечная деятельность,
библиография»

Азначэнне ДБА

ДБА – гэта ІПС у дакументнай і/або электроннай формах, якая мае на мэце аптымізацыю пошуку бібліяграфічнай і фактаграфічнай інфармацыі, арыентацыю ў інфармацыйных рэсурсах

І.Р. Маргенштэрн

Азначэнне ДБА

- Гэта сукупнасць традыцыйных і электронных даведачных і бібліяграфічных выданняў, бібліятэчных каталогаў, выкарыстоўваемых пры абслугоўванні карыстальнікаў
- ДБА – вынік працэса бібліяграфавання і сродак для абслугоўвання карыстальнікаў

ФУНКЦИИ ДБА

- ПОШУКАВАЯ
- КАМУНИКАТЫЎНАЯ
- АЦЭНАЧНАЯ

ФУНКЦЫІ ДБА

Прадаставіць:

- бібліятэчную інфармацыю – звесткі аб наяўнасці і месцазнаходжанні дакумента;
- бібліяграфічную інфармацыю – звесткі аб дакуменце, неабходныя для яго ідэнтыфікацыі і выкарыстання;
- фактаграфічную інфармацыю – прывесці канкрэтныя факты, лічбы і г.д.

І.Р.Маргенштэрн

УЛАСЦІВАСЦІ ДБА

- **Сістэмнасць** – ДБА складаецца з уземазвязаных элементаў, якія забяспечваюць яго цэласнасць
- **Пластычнасць** – здольнасць змяняцца ў залежнасці ад змены носьбітаў інфармацыі і запытаў карыстальнікаў
- **Надзейнасць** – здольнасць задавальняць тыповыя запыты карыстальнікаў і супрацоўнікаў
- **Даступнасць** – зручнасць выкарыстання
- **Эканамічнасць** – абмежаванасць затрат, матэрыяльна-фінансавых рэсурсаў пры вядзенні ДБА

АСНОЎНЫЯ ПРЫНЦЫПЫ ПРЫ ФАРМІРАВАННІ ДБА

- навуковы падыход пры вызначэнні складу асноўных структурных частак ДБА, кірункаў яго развіцця, абгрунтаванасці прымаемых метадычных рашэнняў і сродкаў вядзення;
- адпаведнасць структуры, аб'ёму, складу ДБА тыпу і зместу работы бібліятэкі, інфармацыйным патрэбнасцям асноўных груп карыстальнікаў;
- эканамічнасць (змяншэнне затрат на вядзенне ДБА за кошт рацыяналізацыі працы);
- дэмакратызм, даступнасць, нагляднасць, камфортнасць для спажывцоў інфармацыі пры яго выкарыстанні.

МЕТАДЫЧНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ФАРМІРАВАННЯ ДБА АСОБНАЙ БІБЛІЯТЭКІ

- фарміравацца пастаянна і планамерна, г.зн. падаваць інфармацыю без прабелаў, максімальна поўна і шматаспектна раскрываючы фонд бібліятэкі і змест дакументаў;
- апэратыўна папаўняцца новымі матэрыяламі і пазбаўляцца ад устарэлых, спрыяць апэратыўнаму пошуку інфармацыі;
- прафілявацца ў адпаведнасці з нарматыўнымі дакументамі аб ўзаемадзеянні з іншымі бібліятэкамі і органамі НТІ;

МЕТАДЫЧНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ФАРМІРАВАННЯ ДБА АСОБНАЙ БІБЛІЯТЭКІ

- захоўваць адзінства, удасканалваць свае сістэмныя якасці на падставе развіцця спецыфічных функцый складаючых яго частак і разам з тым узмацнення ўзаемадзеяння паміж імі;
- весціся паралельна як у традыцыйных формах, так і электронных;
- мець рацыянальныя суадносіны паміж вядзеннем уласнага ДБА і выкарыстаннем аддаленых інфармацыйных рэсурсаў (аддаленага ДБА).

A decorative graphic on the left side of the slide, consisting of a light green vertical bar and a dark blue horizontal bar with rounded ends.

2. Структура ДБА і задачы бібліятэк па яго развіцці

Структура ДБА

- сістэма каталогаў і картатэк (баз даных);
- даведачна-бібліяграфічны фонд;
- фонд неапублікаваных бібліяграфічных дапаможнікаў або фонд выкананых даведак (яго можна разглядаць як састаўную частку даведачна-бібліяграфічнага фонду, які ўключае неапублікаваныя бібліяграфічныя дапаможнікі).

Структура ДБА

- Уласны (лакальны) ДБА бібліятэкі
- Віртуальны ДБА - сукупнасць даведачных і бібліяграфічных крыніц, якія знаходзяцца за межамі бібліятэк і выкарыстоўваюцца ў рэжыме аддаленага доступу.

Віртуальны і электронны ДБА???

Формы існавання частак ДБА

- Карткавая
- Друкаваная
- Электронная (лакальныя і аддаленыя он-лайнавыя) рэсурсы

Асноўныя элементы электроннага ДБА

Лакальныя унутраныя
рэсурсы:

- Электронны каталог бібліятэкі
- Бібліяграфічныя, фактаграфічныя БД, даведачныя, бібліяграфічныя крыніцы на СД-дысках

Он-лайн рэсурсы
(даступныя ў Інтернеце
знешнія рэсурсы)

Каталогі

Розныя віды (у тым ліку і бібліяграфічныя, фактаграфічныя) БД

Даведачныя рэсурсы

Навігатары па Інтернет-рэсурсам

Задачы бібліятэк па развіцці ДБА

- Перавод ДБА ў электронную форму
- Фарміраванне лакальнай бібліятэчнай сеткі
- Прадстаўленне ўласных электронных інфармацыйных рэсурсаў у Інтернеце
- Удзел у карпаратыўных праектах па фарміраванні аб'яднаных бібліяграфічных рэсурсаў (зводных ЭК, БД, размеркаваных рэсурсаў з адзінай кропкай доступу)
- Каталагізацыя Інтернет-рэсурсаў і стварэнне навігатораў па Інтернет-рэсурсам

3. Сістэма каталогаў і картатэк бібліятэкі

Азначэнні каталога і картатэкі

- **бібліяграфічны каталог** – гэта бібліяграфічны дапаможнік, які раскрывае склад і (або) змест фондаў дакументаў (бібліятэк, кнігагандлёвых устаноў)
- **бібліяграфічная картатэка** – гэта бібліяграфічны дапаможнік, рэалізаваны ў карткавай форме і не звязаны жорстка з пэўным фондам дакументаў

ГОСТ 7.0 – 99 “Информационно-библиотечная деятельность,
библиография.
Термины и определения”

Адрозненні:

- Форма існавання
- Сувязь з фондам
- Віды бібліяграфіруемых дакументаў

ЗАДАЧЫ:

- адлюстраваць на другасным узроўні фонд бібліятэкі;
- раскрыць па магчымасці поўна і шматаспектна змест канкрэтных выданняў;
- інфармаваць аб рэсурсах, да якіх бібліятэка мае доступ з дапамогай выкарыстання тэлекамунікацыйных сродкаў сувязі.

Неабходны набор каталогаў і картатэк вызначаецца:

- Фондам бібліятэкі
- Структурай бібліятэкі
- Асаблівасцямі інфармацыйных патрэбнасцей асноўных груп карыстальнікаў
- Спецыялізацыяй і традыцыямі бібліятэкі
- Наяўнасцю іншых бібліятэк і інфармацыйных цэнтраў у рэгіёне

Паняцце «самастойны каталог/картатэка» як крытэрыі пазбегнуць дубліравання

- адлюстраванне пэўных відаў дакументаў
- пэўны спосаб групоўкі
- змястоўныя межы
- тыповыя пошукавыя сітуацыі

Агульныя прынцыпы фарміравання сістэмы каталогаў і картатэк

- Цэласнасць
- адзінства

Цэласнасць і адзінства забяспечваецца:

- выкарыстаннем адзінай або сумяшчальнымі інфармацыйна-пошукавымі мовамі;
- стандартызаванымі формамі, фарматамі бібліяграфічных запісаў;
- комплексам адзіных праграмных і тэхнічных сродкаў падрыхтоўкі, захоўвання і выкарыстання бібліяграфічнай інфармацыі;
- агульнымі дапаможнымі пошукавымі сістэмамі (у традыцыйным варыянце – гэта адзіны алфавітна-прадметны паказальнік);

Цэласнасць і адзінства забяспечваецца:

- адзінымі сістэмамі інфармавання аб складзе і асаблівасцях сістэмы каталогаў і картатэк у дадзенай бібліятэцы;
- перакрыжаванай сістэмай спасылак і адсылак унутры сістэмы каталогаў і картатэк;
- класіфікацыйнымі індэксамі і шыфрамі захоўвання на фонд бібліятэкі, якія пераносяцца ў найбольш актыўна выкарыстоўваемыя картатэкі і бібліяграфічныя дапаможнікі.

КАТАЛОГІ БІБЛІЯТЭК

- Гл. курс “Каталагізацыя дакументаў”

Распаўсюджаныя картатэкі бібліятэк:

Па зместу адлюстраваных дакументаў

- сістэматычная картатэка артыкулаў (СКА);
- краязнаўчыя картатэкі;
- тэматычныя картатэкі;

Па відах бібліяграфіруемых дакументаў і ў адпаведнасці з пэўнымі тыпамі запытаў

- спецыяльныя картатэкі;

Па характару прадстаўляемай інфармацыі

- бібліяграфічныя картатэкі
- фактаграфічныя картатэкі.

Спецьяльныя картатэкі

- Картатэка загатоўкаў твораў мастацкай літаратуры
- Картатэка персаналій
- Картатэка рэцэнзій
- Картатэка бібліяграфічных дапаможнікаў
- Картатэка прац супрацоўнікаў УВА, НДУ
- Картатэка дысертацый і інш.

Фактаграфічныя картатэкі

- Картатэка сацыяльна-эканамічнага профілю рэгіёна
- Картатэка арганізацый пэўнага профілю, рэгіёна
- Картатэкі «Беларускія алімпійцы», «Беларускія параалімпійцы»

Картатэкі

Базы дадзеных

Віды БД

- Бібліяграфічныя
- Рэфератыўныя
- Аб'ектаграфічныя
- Фактаграфічныя

Бібліяграфічныя БД

- БД «Артыкулы» («Аналітыка»)
- Галіновыя, тэматычныя, рэспубліказнаўчыя, краязнаўчыя БД (БД «Беларусь: ад мінулага да сучаснасці» НББ; «Экалогія і прыродавыкарыстанне ў Беларусі» ЦНБ; БД «Государство і право» ПрБ; «БД «Краязнаўства» і інш.;
- БД прац супрацоўнікаў УВА

Фактаграфічныя БД

- Нацыянальная БД аўтарытэтных/нарматыўных запісаў
- БД «Вучоныя Беларусі» (НББ)
- БД «Беларусь у асобах і падзеях» (НББ)
- БД «Бібліятэкі Рэспублікі Беларусі і замежных краін» (НББ)
- БД «Беларуская навука ў асобах», «Біяграфістыка» (ЦНБ НАН РБ)
- БД «Беларускія алімпійцы», «Параалімпійцы» (Б-ка БДУФС)
- БД «Хроніка культурных падзей вобласці»
- БД «Памяць Міншчыны» і інш.

Беларусь у асобах і падзеях

<http://wcent.nlb.by/factualdbtest/view/faces/Main.jspx>

www.nlb.by
НАЦІОНАЛЬНАЯ БІБЛІОТЕКА БЕЛАРУСІ

Беларусь в лицах
и событиях

Главная Поиск Карта Беларуси О базе данных

Поиск
Например, Радзивилл

Календарь
2012 Февраль

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Вс
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29				

Карта Беларуси

9 февраля 2012 г. исполняется:

Андросаўскае перамір'е 1667
перамір'е, яким закончылася вайна Расіі з Рэччу Паспалітай 1654—67 гг. (Андросава, в.; падпісана 9 лютага 1667 г.) - 345 год з часу падпісання.

Багінская Святлана Леанідаўна
(1973, Мінск), спартсменка (спартыўная гімнастыка), заслужаны майстар спорту СССР, алімпійская чэмпіёнка - 39 год з дня нараджэння.

Булыгін Іван Андрэевіч
(1907, Расія - 1984), вучоны-фізіёлаг, акадэмік НАН Беларусі, заслужаны дзеяч навукі Беларусі, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі (1972 г.) і Дзяржаўнай прэміі СССР (1978 г.) - 105 год з дня нараджэння.

Вадалажскі Васіль Аляксандравіч
(1937, Украіна - 1992), ваенны лётчык, удзельнік ліквідацыі наступстваў аварыі на Чарнобыльскай АЭС, Герой Расіі (1995 г.) - 75 год з дня нараджэння.

Зарыцкі Эдуард Барысавіч
(1946, Расія), кампазітар, народны артыст Беларусі, заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі, лаўрэат прэміі Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі - 66 год з дня нараджэння.

Казлоўскі Міхаіл Ціханавіч
(1903, Крыч. р-н - 1972), вучоны-хімік, акадэмік АН Казахстана - 109 год з дня нараджэння.

Казлоўскі Міхась (Міхаіл Міхайлавіч)
(1960, Маладзеч. р-н), краязнавец, грамадскі дзеяч, крытык, публіцыст, выдавец - 52 год з дня нараджэння.

У раздзеле «Персаналіі» прадстаўлены звесткі аб:

- гістарычных асобах, якія ўнеслі значны ўклад у развіццё Беларусі і іншых краін
- прадстаўніках знакамітых родаў
- грамадска-палітычных, ваенных дзеячах, дзеячах навукі, тэхнікі, эканомікі, а таксама культуры, мастацтва і літаратуры, спорта і рэлігіі

Каля 17 тыс. фактаграфічных
запісаў

У раздзеле «Падзеі» прадстаўлены звесткі аб:

- падзеях у эканамічнай, грамадска-палітычнай, ваеннай, культурнай і іншых сферах жыцця Беларусі
- установах, арганізацыях, прадпрыемствах
- прыродаахоўных тэрыторыях
- прафесійных творчых калектывах
- перыядычных выданнях
- мемарыяльных комплексах і памятніках гісторыі і культуры
- адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінках
- аб'ектах, якія з'яўляюцца адметнымі ў сваім родзе

Каля 8 тыс. фактаграфічных
запісаў

БД «Бібліятэкі Рэспублікі Беларусь і замежных краін» (НББ)

The screenshot displays the website of the National Library of Belarus (НББ). At the top, there is a navigation menu with icons for home, search, and other services. The main content area is divided into several sections:

- Главная** (Home): A list of links including "Библиотеки Беларуси", "Библиотеки зарубежных стран", "Электронные информационные ресурсы", "Персоналии", and "Поиск библиотек".
- ПОИСК** (SEARCH): A search form with a text input field and radio buttons for "Библиотека", "Электронный информационный ресурс", and "Персоналия". Below the form are buttons for "Искать" (Search) and "Очистить поле поиска" (Clear search field).
- СТАТИСТИКА** (STATISTICS): A section providing summary statistics: "Всего библиотек: 8157", "Всего электронных информационных ресурсов: 430", and "Всего персоналий: 8245".
- О БАЗЕ ДАННЫХ** (ABOUT THE DATABASE): A section titled "«БИБЛИОТЕКИ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ И ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАН»" (Libraries of the Republic of Belarus and Foreign Countries). It contains three paragraphs describing the database's scope and search capabilities. The first paragraph states that the database contains information about libraries in Belarus and neighboring countries, allowing for multi-aspect search. The second paragraph notes that the "Библиотеки Беларуси" section includes data on over 8,000 libraries from various ministries and departments, along with contact information for managers and fund indicators. The third paragraph explains that the "Библиотеки зарубежных стран" section features major libraries from CIS and Baltic states, including national libraries, with similar contact and fund data. A fourth paragraph describes search criteria: by name, address, ministry/department, region, typology, and library type. A fifth paragraph mentions that the "Электронные информационные ресурсы" section lists available electronic resources with their descriptions and access details, searchable by name, creator, owner, field, and keywords. A sixth paragraph states that the "Персоналии" section is an alphabetical name index for library managers, providing contact information for the library itself. A final paragraph notes that the database is calculated for library staff, interested parties, and all users accessing library services today.

At the bottom of the page, there is a footer with contact information: "Все права защищены Национальная библиотека Беларуси 2007-2009", a logo, and "Пр-т Независимости, 116, Минск, Беларусь. Телефон: +375 (17) 266-37-06, E-mail: webmaster@nib.by".

БД «Бібліятэкі Рэспублікі Беларусь і замежных краін» (НББ)

Структура фактаграфічнага запісу:

- Назва бібліятэкі
- Ведамасная і відавая прыналежнасць
- Структура
- Адрас і іншая кантактная інфармацыя, рэжым працы
- Звесткі аб інфармацыйных рэсурсах (раздзел «Электронныя інфармацыйныя рэсурсы»)
- Звесткі аб персаналях (кіраўнікі бібліятэк і структурных падраздзяленняў і інш.)

Забяспечваецца зручны і шматаспектны пошук па розных палях БД.

Арганізацыйна-фірменная картатэка: макет апісання

- Назва арганізацыі
- Адрасныя даныя
- Тып арганізацыі і форма ўласнасці
- Звесткі аб першых асобах
- Асноўныя кірункі дзейнасці
- Прадукцыя, паслугі і ўмовы прадстаўлення
- Рэйтынг арганізацыі
- Членства ў міжнародных прафесійных аб'яднаннях
- Адлюстраванне дзейнасці арганізацыі ў друку
- Выданні самой арганізацыі

Тэндэнцыі развіцця электроннага ДБА

- Бібліятэкі займаюцца стварэннем уласных (ЭК, краязнаўчыя БД, БД на асобныя віды дакументаў і інш.) і набыццём знешніх БД;
- З пашырэннем асартымента інфармацыйных прадуктаў на інфармацыйным рынку бібліятэкі адмовіліся ад стварэння шэрагу ўласных БД, у т.л. прававых, тэматычных БД;
- Набываемыя БД дазваляюць бібліятэкам не толькі выправіць інфармацыйныя прабелы ў складзе ДБА, але і палепшыць якасць абслугоўвання;
- Фарміраванне лакальнай падсістэмы электронных рэсурсаў для бібліятэкі – працаёмкі працэс. Перспектыўным напрамкам з'яўляецца эксплуатацыя аддаленых электронных рэсурсаў.

4. Пошукавыя сістэмы ў Інтэрнеце

- каталогі інтэрнет-рэсурсаў
- пошукавыя сістэмы
- мэтапошукавыя сістэмы
- парталы

Пытанні для абмеркавання

1. Што адносіцца да абавязковых элементаў ДБА?
2. Назавіце перавагі ЭК над карткавым.
3. Што такое аўтарытэтныя файлы? У чым іх перавагі для карыстальніка?
4. Чым забяспечваецца даступнасць ДБА для карыстальніка?
5. Якія метады кіравання выкарыстоўваюцца пры вядзенні ДБА?

Дзякуй за ўвагу!